

toegeven dat zij hun antwoorden en hun beweringen alleen konden ontlenen aan de consensus fidelium, de religieuze familieband der naar God luisterenden, meer dan aan hun eigen individuele getuigenis.

Overal waar de katholieke verschijnt, verschijnt de kerk, en daarmee de dreiging der arrogantie en het verwijt van onverdraagzaamheid. Prof. Tellegen heeft in het eerste deel van zijn bijdrage treffend gewezen op deze spanning tussen het uitsluitende staan in de alomvattende waarheid en het tegelijkertijd getuigen dat zij voor allen bestemd is. Over de katholieke hangt altijd de schaduw dat hij de menselijke verbondenheid verbreekt en de gesprekscontacten, die in een heel volk moeten leven, stuk maakt. Is deze schaduw ooit te vermijden? Kan de gedachtenwisseling tussen katholieke en niet-katholieke ooit louter menselijk zijn? Komt hier niet de zending ter sprake waartoe allen krachtens het algemeen priesterschap geroepen zijn, een zending in afhankelijkheid om van Gods openbaring te getuigen, meer dan van eigen inzicht? De kracht van de openbaring is juist dat zij de mens dwingt zijn eigen wereld te verlaten en te gaan denken in totaal andere begrippen. Would-be moderne preken spreken daarom de mens niet meer aan en alleen maar een menselijk vraag en antwoordspelletje zal hem gaan vervelen. Dit alles heeft op de duur geen bevrijdende kracht meer omdat het een compromis is, meer aandacht heeft voor de eisen van de mens dan voor de rechten van God.

In deze tussentijd is er een spanningsverhouding tussen waarheid en liefde. Men hoeft zich terwille van de lieve vrede niet alles te laten zeggen. Men moet bepaalde waarden, bepaalde liefdes durven verdedigen, anders zal men terecht de reactie krijgen: de zaak van deze meeneer, van deze vereniging stelt niets voor. Anderzijds kan de liefde voor de ander eisen dat de in geloof als absoluut aanvaarde waarheid niet tot gelding wordt gebracht. Dit is alleen dan geen verraad aan die waarheid als de ander slechts niet de indruk heeft dat ik voor de volledige consequenties ervan, voor mijn traditie, mijn afkomst, mijn familierelatie en mijn rechten en plichten als erfgenaam op

de loop ga. Dit laatste nu zou gebeuren als men de historische ontwikkeling van de kerk, én van haar leer én van haar leiding niet meer au serieux neemt en ridiculiseert, dit alles ten koste van de gehoorzaamheid en luisterbereidheid die Gods woord nu van ons vraagt. Het vruchtbaar initiatief dat tot deze discussie aanleiding gaf zal vermoedelijk nog wel doorwerken. Met name het punt van de veranderende vormen der geloofsbeleving, de uitspraken der kerk die andere aspecten belichten dan in vroeger tijden, moeten met grote eerlijkheid maar ook met grote sympathie in het licht worden gesteld. Alle families zijn gegroeid, ook het grote gezin Gods. Niemand zou nog aansprakelijk gesteld willen worden voor het politiek-sociale gedrag van zijn grootvader noch het opvoedingspatroon van eigen ouders zonder poging tot herziening op het nageslacht willen toepassen. Maar dit betekent niet minder dankbaarheid voor onze afkomst. Wanneer men slechts de kerk als dit bovennatuurlijk familieverband weer durft te stellen en te beleven, als een levensbron onafhankelijk van mijn opinie, eerst dan zal men tot vruchtbare opinievorming binnen de kerk kunnen geraken. God geeft meer en grotere antwoorden dan een mens kan vragen. Een klein beetje fierheid op deze waarheid is geen obstakel tot een gesprek. Het is het staan onder het Woord dat vrij maakt.

Mr. E. Schoenmaeckers S.J.

Vernieuwing der Nederl. missietoonstellingen

De associatie van het woord „missietoonstelling” met begrippen zoals stofgerigheid, bazaarstemming en exotische kitsch berust op een niet te loochenen werkelijkheid. Waarschijnlijk heeft ze — oprijzend bij een kleine keur van visueel geoefenden en esthetisch verfijnden — het nobele doel van dit soort manifestaties nooit bijster geschaad, en het levende monument van geloofskracht, tragiek en heroïsme dat er achter staat, had allicht nog beuzelachtiger representatie in de landen der uitzending kunnen verdragen.